

FIRA LLIBRE d'OCASIÓ VELL I MODERN

Emili Teixidor

Senyores, Senyors, amics tots:

Una fira és una barreja de festa i de mercat. El fet és que els llibres aprofiten l'ocasió, com anuncia el nom de la fira, i surten de les llibreries per anar a trobar els lectors com per fer-los adonar de la seva existència i oferir-los una possible i agradable relació íntima. Tots els llibres i tots els lectors esperen l'ocasió de trobar-se i aquesta és una bona oportunitat perquè es trobin. Les fires fan la feina de les mitjanceries, són una mica celestines i no hi ha res que faci més contents els llibreteres que quan el passejant curiós, troba el que buscava o es deixa sorprendre per l'atracció d'una coberta o per les paraules que li dirigeixen des de la contracoberta. En el cas dels llibres vells, de les llibreries de vell, o de les llibreries que mantenen un fons en que es barregen llibres moderns i vells, aquesta sortida és a més una segona o tercera oportunitat, com unes segones o terceres núpcies, una nova vida.

Aquesta barreja de festa i de mercat que és la fira, és un gest vital, agosarat, racoleur que dirien els francesos, i que podríem traduir per seductor, destinat a seduir o enganxar lectors, que jo trobo molt propi de l'ofici de llibreter perquè una de les seves feines és trobar lectors i demostrar-los que els llibres formen part de la vida, són un dels components essencials de la vida, de la mateixa manera que ho són l'amistat, l'amor, l'alegria, els negocis, l'ambició, la tendresa..., en fi tot el que fa la vida més agradable i fàcil i entenedora i digne de ser viscuda. És el convenciment que una vida sense llibres seria tan impensable com una vida sense amistad, amor, tendresa...i totes les coses que augmenten la capacitat de viure, multipliquen la potència de la vida. Perquè els llibres no són res més que els dipositaris de totes aquestes coses, i sense llibres els humans ens trobaríem sense aixopluc, sense memòria, sense plans de futur, sense cap mena de testimonis del que és i ha sigut el món i sense cap experiència ni mirall interior, sense camins per a la imaginació i la fantasia..., en fi, seríem uns perfectes desconeguts per a nosaltres mateixos, i com diu una

expressió popular, hauríem perdut la carta de navegar, la geografia vital, l'atles de la vida dels humans.

En el cas dels llibres que no són estricta novetat – no diem vells perquè avui és una paraula suspecte - tot això encara és més evident, perquè les llibreries amb un bon fons són una perpetuació de la vida guardada en els llibres, una mena de temples de perennitat, de vida més enllà de l'existència efímera de les novetats, aquestes llibreries són els repositoris de la memòria, les biblioteques a l'abast i a peu de carrer, els espais que possibiliten la perpetuació de la paraula, els guardians de la història.

Tots els llibres contenen vida, i tots – nous i antics – preserven la vida passada que els lectors actuals ressusciten amb la seva nova lectura. Hi ha molts llibres que no han mort mai, són els clàssics, els immortals, els que es renoven amb cada nova lectura, amb cada nova generació de lectors.

Sempre que hi hagi només un lector que s'interessi pel contingut d'un llibre, sigui clàssic o no, sigui per simple curiositat o per estudi o plaer, el converteix en un llibre actual, present, viu.

Ja ho diu Henry Miller amb una expressió feliç “De què serveixen els llibres si no ens acosten a la vida, si no aconseguen fer-nos-la viure i veure amb b alta i amb v baixa, amb més intensitat, amb més avidesa?” Els llibres ens acosten a la vida, i els llibreters ens acosten als llibres. Fires com aquesta, ens acosten als llibres i ens els retornen quan ja els donàvem per perduts. Perquè els llibres es poden perdre, es poden oblidar, es poden ignorar..., en definitiva l'exaltació i la recuperació dels llibres que avui celebrem, no vol pas dir que els llibres no tinguin enemics. En tenen, i són poderosos.

Paul Valery deia que els llibres tenen els mateixos enemics que els homes: el foc, la humitat, les bestioles i les bestiasses, el temps...i sobretot, el seu interior, allò que porten a dintre. O sigui, els continguts. El llibre de fons, el que ja porta anys al damunt, és l'únic que, en certa manera, se salva de l'exigència dels continguts que desvalortizen tants cops els llibres acabats de sortir, els que anomenem “novetats”. La majoria de novetats, com és sabut, són efímeres: de la quantitat de llibres publicats al cap de l'any, se'n salven només una part en successives edicions i tenen una vida més llarga que la de la instantània presència a l'aparador, i

una part encara més petita aconseguix vèncer el temps i ser considerats clàssics. Però qualsevol llibre, rescatat pel llibreter de en el seu fons, té un valor afegit més enllà de la bondat del seu contingut: totes les llibreries celebren la salvació física del llibre que ha vençut tots els enemics que dèiem abans, des del foc al desinterès dels humans i el pas del temps i de les modes. Un llibre de fons té el contingut que té i a més el valor afegit de ser un testimoni del passat, des les característiques de la impressió fins a la mirada distant que pot convertir un text de contingut anodí en un testimoni de les manies, els prejudicis i els aires del seu temps. En les llibreries d'ocasió, en els vells llibres, allò que importa a més del contingut, és la consideració del llibre com a obra d'art o d'artesans. Són obres d'artesanía, a les quals el temps ha afegit un valor testimonial, com una eina intel·lectual del passat.

El professor José Maria Valverde deia que reconeixia la vocació pels llibres, dels escriptors i dels lectors, per l'atracció que sentien per l'olor, ell en deia el perfum, dels llibres, que podia ser el perfum de la vellor o el perfum de les pàgines acabades de sortir de la impremta.

I és que entre el lector i el llibre es produeix una alquímia molt particular que en fa una experiència gairebé íntima i si no fixem-nos que si quan llegim algú dóna un cop d'ull des del darrera nostre a la pàgina que llegim, ens sentim incòmodes, com si ens robe-ssin una cosa molt preuada, potser perquè el plaer de la lectura és tan personal que difícilment el podem compartir, exactament com passa amb altres experiències fonamentals que reclamen la mobilització exclussiva de tot allò que som, com si entréssim en un somni. És la trobada intensa i diferida de dos éssers gràcies a la paraula silenciosa, o com ho diu un gran autor, gràcies al silenci que no calla, l'alfabet.

En el cas del llibre d'ocasió aquesta trobada entre el lector i el llibre, és més intensa encara perquè es tracta d'un retrobament. Sigui un llibre buscat i desitjat o d'una troballa deguda a l'atzar, l'experiència és molt més personal i satisfactòria. Sovint es tracta d'un exemplar únic i difícil de trobar, cosa que no passa amb les novetats i llibres més recents, oferts a dojo. Perque un llibre es converteixi en un bé apreciat com una obra d'art, en una propietat podríem dir-ne, cal que passi el temps, la prova del temps i dels

diferents canvis de domicili, de les diverses neteges de les biblioteques domèstiques, de l'interès del propietari per conservar-lo..., tot de factors que exactament com passa amb els humans demanen temps, com per afermar una amistat o un amor. El pas del temps ens envelleix i ens fa més comprensius i fins i tot a vegades, no sempre per desgràcia, més assenyats.

Aquesta és la riquesa acumulada, el valor afegit, dels llibres vells. Vells i nous, tots els llibres són una medicina, i ara no recordaré els mèrits que han proclamat personatges cèlebres de tots els rams de les ciències i les arts. No els recordaré perquè n'hi ha d'aquestes lloances que aprofiten el llibre, la lectura, sigui nova o vella, per atacar altres mitjans i advertir-nos dels perills que amenacen el cervell dels més joves, sobretot el perill de la dispersió i sobretot els mitjans més moderns, que fa poc era la televisió i ara són els ordinadors i els mòbils. Els llibres no necessiten atacar ningú per defensar-se, es defensen molt bé sols. I recordem que no fa pas gaire també ens advertien - hi ha gent que encara ho fa -, dels perills de la lectura i de la perniciosa influència de molts llibres, que solien ser precisament els més influents. Molts llibres han estat cremats, condemnats, prohibits, estripats, censurats, corregits, calumniats, difamats, escopits, reescrits, blanquejats, permesos només amb el nihil obstat eclesiàstic o l'“imprimase” de caire militar de la censura política..., i els seus autors han seguit la mateixa sort, la mateixa mala sort; exiliats, condemnats, excomunicats, perseguits, insultats, calumniats.. i alguns, també cremats. Molts editors i llibreters els han seguit en el sacrifici pel fet d'haver confiat en un autor, en un llibre que no han volgut sacrificar a l'altar de les forces repressives. El llibre d'ocasió ha donat aixopluc a aquests perseguits, els ha conservat, gràcies a l'ofici dels llibreters, i així la majoria d'aquests llibres que no havien d'arribar al públic, s'han salvat gràcies a la seva feina, a la seva vocació de mitjancers i portadors de cultura. Sempre queda algun exemplar extraviat a les lleixes de les llibreries d'ocasió. I els llibreters ho fan amb tota naturalitat. I és que potser no cal tanta intencionalitat. Isaac Bashevis Singer, que va ser premi Nobel de Literatura, en el seu discurs en rebre el guardó, i era una ocasió com a mínim tan solemne com aquesta, va dir “Els infants no llegeixen per trobar la seva identitat, ni per alliberar-se de cap

culpa, ni per calmar la seva sed de rebel·lió, ni per purgar-se de cap alienació. La psicologia no els fa cap falta. Es riuen de la sociologia. Ell encara creuen en Déu, en la família, en els àngels, dimonis, bruixes, follets, i fins i tot en la lògica, la claredat i la puntuació, i altres matèries tan caduques com aquestes. Quan un llibre és avorrit, badallen sense manies. No demanen que els seus escriptors redimeixin la humanitat, sinó que deixen pels adults aquestes il·lusions infantils.”

Estic segur que els infants, com els bons lectors, tampoc es fixen gaire en si el llibre és nou o és vell. De manera que no ens fixem gaire en les edats, aprofitem les ocasions, i ara mateix l’ocasió que ens ofereixen els llibreters de triar i remenar els llibres que treuen al carrer, i deixem-nos emportar pel goig de la fira.

Moltes gràcies a tots i felices oportunitats!

Emili Teixidor